

ΑΝΑΡΤΗΤΕΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αθήνα 7/ 3 / 2018

Αρ. Πρωτ. Γ1α/Γ.Π.οικ.19586

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΥΓΕΙΑΣ & Π.Ζ.
Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΤΑΔΟΤΙΚΩΝ
ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣ: Όπως Πίνακας Διανομής

Ταχ. Δ/νση: Αριστοτέλους 19
Ταχ. Κώδικας: 101 87
Πληρ.: Γ. Κεχαγιαδάκης,
Φ. Τσαλικογλου
Τηλέφωνο: 213216-1450, 1324
E-mail: ddy@moh.gov.gr

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: Προγράμματα καταπολέμησης των κουνουπιών, σχετική ενημέρωση και προφύλαξη του κοινού για το έτος 2018

ΣΧΕΤ:

1. Το υπ' αρ. πρωτ. Γ1α/Γ.Π.οικ. 67628/6-9-2017 έγγραφο της Υπηρεσίας μας «Χρηματοδότηση προγραμμάτων καταπολέμησης κουνουπιών για το έτος 2018» ΑΔΑ: 6ΓΘΔ465ΦΥΟ-ΓΔ5.
2. Η εγκύκλιος της Υπηρεσίας μας υπ' αρ. πρωτ. Υ1γ/Γ.Π./οικ.126227/7-10-2010 «Όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας σταβλικών εγκαταστάσεων οικόσιτων ζώων»
3. Η με αριθμ. πρωτ. Υ1/Γ.Π. οικ.95204/25.8.2011 εγκύκλιός μας «Πρόγραμμα εντομοκτονιών και μυοκτονιών σε νοσοκομεία και προνοιακά ιδρύματα της χώρας» με ΑΔΑ: 4ΑΜΙΘ-ΖΟ2
4. Το έγγραφο υπ' αρ. πρωτ. 2272/31397/28-02-2018 - «Εγκεκριμένα βιοκτόνα σκευάσματα για την αντιμετώπιση των κουνουπιών» της Δ/νσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.
5. Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση της Ελονοσίας «Μερόπη» ΑΔΑ: 7800465ΦΥΟ-ΖΨΒ.
6. Ο Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87, τ.Α') Νέα Αρχιτεκτονική της Διοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης
7. Ο Ν. 3172/2003 (ΦΕΚ Α'197 6.8.2003) Οργάνωση και εκσυγχρονισμός των Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας και άλλες Διατάξεις, όπως ισχύει
8. Η Υγειονομική Διάταξη υπ' αριθμ. Υ1/ΓΠ/104254 (ΦΕΚ Β 2109 21.9.2011) Μέτρα προστασίας από την ελονοσία
9. Τα πρακτικά (Θέμα 2^ο, που επικυρώθηκε αυθημερόν) της από 23-02-2018 Συνεδρίασης της Επιτροπής Πρόληψης & Αντιμετώπισης Τροπικών Νοσημάτων

Τα κουνούπια αποτελούν ένα σοβαρότατο παράγοντα κινδύνου για την εξάπλωση ασθενειών για τις οποίες είναι διαβιβάστες, ενώ σημαντικά δυσμενείς είναι και οι επιπτώσεις στην οικονομία και την ποιότητα ζωής των κατοίκων στις περιοχές όπου αναπτύσσονται υψηλοί πληθυσμοί κουνουπιών. Η εμφάνιση μάλιστα κατά τα τελευταία έτη περιστατικών λοίμωξης από τον ιό του Δυτικού Νείλου και ελονοσίας σε αρκετές περιοχές της χώρας μας, καθώς και η ύπαρξη κινδύνου εισαγωγής άλλων ιών που μεταδίδονται με κουνούπια (π.χ. ιών Zika, Chikungunya, Δάγκειου πυρετού), καταδεικνύουν την ανάγκη της οργάνωσης και έγκαιρης εφαρμογής ολοκληρωμένων προγραμμάτων αντιμετώπισης των εντόμων αυτών.

Η πρόληψη και αντιμετώπιση των νόσων που μεταδίδονται με κουνούπια - όσον αφορά στο διαβιβάστη- βασιζεται στη μείωση του πληθυσμού των κουνουπιών μέσω του περιορισμού των εστιών αναπαραγωγής τους και ολοκληρωμένων προγραμμάτων διαχείρισης κουνουπιών και στην παρεμπόδιση της επαφής μεταξύ διαβιβάστων και ανθρώπων.

Η παρούσα εγκύκλιος περιγράφει τα απαραίτητα στοιχεία των προγραμμάτων καταπολέμησης κουνουπιών και θα πρέπει να ακολουθηθεί πιστά από τους αρμόδιους για την εφαρμογή τους φορείς, ώστε να επιτευχθεί τόσο η περιστολή της όχλησης όσο και η προφύλαξη του πληθυσμού από τον κίνδυνο ασθενειών.

Ιδιαίτερη προσοχή όσον αφορά στις δράσεις καταπολέμησης των κουνουπιών και στις σχετικές δράσεις ενημέρωσης του κοινού πρέπει να δοθεί στις περιοχές όπου κατά τα τελευταία έτη καταγράφηκαν κρούσματα ιού του Δυτικού Νείλου (σε ανθρώπους ή ζώα) ή κρούσματα ελονοσίας με ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης ή εισαγόμενα κρούσματα ελονοσίας σε ευάλωτες περιοχές (δηλαδή περιοχές με παρουσία ικανών διαβιβάστων ελονοσίας - Ανωφελών κουνουπιών), καθώς και στις σημαντικές εστίες αναπαραγωγής κουνουπιών και ιδιαίτερα κοντά σε περιοχές όπου διαμένουν μετανάστες / πρόσφυγες από χώρες ενδημικές νόσων που μεταδίδονται με διαβιβάστες (όπως π.χ. ελονοσία).

Ιδιαίτερος σε περιοχές όπου υπάρχουν κάποιοι από τους παραπάνω παράγοντες κινδύνου κρίνεται σκόπιμη η διενέργεια εκτίμησης κινδύνου για την εξάπλωση παθογόνων που μεταδίδονται με κουνούπια σε τοπικό επίπεδο, συνυπολογίζοντας όλους τους παράγοντες που προαναφέρθηκαν. Στις περιοχές για τις οποίες η εκτίμηση κινδύνου οδηγήσει στο συμπέρασμα του μέτριου ή υψηλού κινδύνου τοπικής μετάδοσης η υλοποίηση αποτελεσματικών προγραμμάτων διαχείρισης κουνουπιών και η εντατικοποίησή τους, καθώς και η ενημέρωση του κοινού για τα μέτρα ατομικής

προστασίας από τα κουνούπια, θα πρέπει να αναδειχθεί σε θέμα προτεραιότητας για την προστασία της υγείας των ευπαθών ομάδων και του τοπικού πληθυσμού και για την πρόληψη τοπικής μετάδοσης των παθογόνων που μεταδίδονται με κουνούπια.

Α. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΚΟΥΝΟΥΠΙΩΝ ΣΕ ΜΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ

Με βασικό σκοπό την ολιστική διαχείριση των κουνουπιών και των προβλημάτων που δημιουργούν τόσο στη δημόσια υγεία και το περιβάλλον, όσο και στην τοπική οικονομία πρέπει να εφαρμόζονται ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΚΟΥΝΟΥΠΙΩΝ.

Για την επιτυχία οποιουδήποτε προγράμματος καταπολέμησης κουνουπιών σε μια περιοχή έχει μεγάλη σημασία η σωστή, έγκαιρη και η από κοινού οργάνωσή του από τους εμπλεκόμενους φορείς (Δήμους, Περιφέρειες), οι οποίοι έχουν και την ευθύνη της πραγματοποίησής του, σύμφωνα με τις αρμοδιότητές τους.

Ως εκ τούτου καλούνται οι Περιφερειάρχες και οι Δήμαρχοι -κατά προτίμηση από κοινού- όπως εκπονήσουν με τις αρμόδιες Υπηρεσίες τους ολοκληρωμένο *σχέδιο καταπολέμησης των κουνουπιών* σε επίπεδο Περιφέρειας - Περιφερειακών Ενοτήτων - Δήμων και αφού εξασφαλίσουν εγκαίρως τα απαραίτητα κονδύλια θα πρέπει να ορίσουν τον αρμόδιο φορέα για την υλοποίησή του, καθώς και το φορέα για τον έλεγχο της εφαρμογής του προγράμματος και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του, ο οποίος συνιστάται να είναι διαφορετικός από το φορέα υλοποίησης του έργου και να διαθέτει προσωπικό κατάλληλα εκπαιδευμένο.

Συνιστάται επίσης ο Περιφερειάρχης να ορίσει το συντονιστή - επιβλέποντα του ολοκληρωμένου προγράμματος καταπολέμησης κουνουπιών που διενεργείται στη χωρική αρμοδιότητα της Περιφέρειας και να τον γνωστοποιήσει στην Επιτροπή για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση των Τροπικών Νοσημάτων του Υπουργείου Υγείας. Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς υποχρεούνται να αναφέρονται στον ανωτέρω συντονιστή - επιβλέποντα δίνοντας και παρέχοντας όλα τα διαθέσιμα στοιχεία.

Τέλος, για τη διευκόλυνση του συντονισμού προτείνεται η χρήση τυποποιημένου πρωτοκόλλου εφαρμογών, καθώς και επίβλεψης - παρακολούθησης.

Β. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Για τον ορθό σχεδιασμό των προγραμμάτων καταπολέμησης κουνουπιών σε μια περιοχή θα πρέπει να αξιολογούνται όλα τα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα ή τεχνικά στοιχεία εφαρμογής των προγραμμάτων από προηγούμενα έτη και να λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα της επιδημιολογικής και εντομολογικής επιτήρησης, αλλά και οι έκτακτες συνθήκες που πιθανώς διαμορφώνονται από έτος σε έτος.

Για το λόγο αυτό είναι θεμελιώδους σημασίας η συγκέντρωση και αξιολόγηση όλων των δεδομένων επιδημιολογικής και εντομολογικής επιτήρησης, που αφορούν στην επιδημιολογία των ασθενειών των οποίων διαβιβαστές είναι τα κουνούπια, στα είδη των κουνουπιών που έχουν καταγραφεί στις συγκεκριμένες περιοχές, καθώς και στην εποχική διακύμανση των πληθυσμών τους. Τα στοιχεία αυτά, μαζί με τα στοιχεία από τη λεπτομερή χαρτογράφηση όλων των εστιών ανάπτυξης προνυμφών κουνουπιών στις συγκεκριμένες περιοχές καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου αναπαραγωγής τους, είναι απαραίτητα για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με το είδος των μέτρων καταπολέμησης, την έκτασή τους και τη χρονική περίοδο στην οποία θα πρέπει αυτά να εφαρμοστούν.

Επιπλέον, κατά το σχεδιασμό των προγραμμάτων, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι οι εφαρμογές προνυμφοκτονίας και τα άλλα προβλεπόμενα μέτρα θα πρέπει να εφαρμόζονται με συνέπεια και να εντατικοποιούνται κατά την περίοδο κυκλοφορίας των κουνουπιών, κατόπιν αξιολόγησης των εντομολογικών δεδομένων και των περιβαλλοντικών συνθηκών σε ενδιαιτήματα που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση (τουλάχιστον μέχρι 2 χιλιόμετρα) από περιοχές όπου φιλοξενούνται/ διαμένουν μετανάστες ή πρόσφυγες από ενδημικές για ελονοσία χώρες.

Επίσης, κατά την οργάνωση των προγραμμάτων θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα αναθεώρησης και προσαρμογής τους, καθώς και η ευελιξία για εφαρμογή τυχόν έκτακτων μέτρων (ανάλογα με την εκτίμηση κινδύνου), ακόμη και κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, εφόσον αυτό απαιτείται με βάση τα επιδημιολογικά ή εντομολογικά δεδομένα ή άλλα στοιχεία που μπορεί να προκύψουν.

Γ. ΕΝΤΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ

Η συστηματική εντομολογική επιτήρηση θεωρείται διεθνώς αναπόσπαστο μέρος των ολοκληρωμένων προγραμμάτων καταπολέμησης των διαβιβαστών και βασικός πυλώνας στην αντιμετώπιση των νοσημάτων που μεταδίδονται με αυτούς. Η

εντομολογική επιτήρηση περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση των εστιών αναπαραγωγής των κουνουπιών, τη συστηματική παρακολούθηση και καταγραφή των ειδών και πληθυσμών τους, την κατανομή τους σε τόπο και χρόνο και το δειγματοληπτικό έλεγχό τους για τον εντοπισμό μολυσμένων εντόμων από συγκεκριμένα παθογόνα (π.χ. ιό του Δυτικού Νείλου).

Τα δεδομένα εντομολογικής επιτήρησης συνεισφέρουν ουσιαστικά στον ορθολογικό σχεδιασμό, την επιτυχή υλοποίηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων καταπολέμησης κουνουπιών, καθώς και στην εκτίμηση κινδύνου σε τοπικό επίπεδο (διακύμανση πληθυσμών, κυκλοφορία παθογόνων).

Ως εκ τούτου, θα πρέπει οπωσδήποτε να προβλέπεται η διενέργεια εντομολογικής επιτήρησης σε συστηματική βάση, αλλά και εκτάκτως, εφόσον παραστεί ανάγκη, στο πλαίσιο των προγραμμάτων καταπολέμησης κουνουπιών των Περιφερειών/ Δήμων της χώρας, καθώς και η συνεργασία με φορείς δημόσιας υγείας που δραστηριοποιούνται στην αντιμετώπιση νοσημάτων που μεταδίδονται με διαβιβαστές (όπως π.χ. ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ., Ε.Σ.Δ.Υ., Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο, αρμόδιες Υπηρεσίες Υπουργείων).

Δ. ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΚΟΥΝΟΥΠΙΩΝ

Η αντιμετώπιση των κουνουπιών σε μια περιοχή δεν θα πρέπει να βασίζεται στην εφαρμογή μιας μόνο μεθόδου καταπολέμησης, αλλά να περιλαμβάνει συνδυασμό μέτρων που συμβάλλουν προς το τελικό αποτέλεσμα. Γενικά, θα πρέπει να στηρίζεται πρωτίστως στην καταπολέμηση των προνυμφών των κουνουπιών, καθώς και την εφαρμογή μέτρων διαχείρισης του περιβάλλοντος για τον περιορισμό των εστιών ανάπτυξής τους και συμπληρωματικά, όπου κρίνεται απαραίτητο για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας, να πραγματοποιείται καταπολέμηση των τελείων εντόμων, καθώς και εφαρμογή ειδικών επεμβάσεων, όπως υπολειμματικών ψεκασμών εσωτερικών χώρων ή ψεκασμών κατά τη χειμερινή περίοδο, όταν αυτό απαιτείται από τις συνθήκες.

Τα σκευάσματα βιοκτόνων που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στα προγράμματα καταπολέμησης πρέπει υποχρεωτικά να διαθέτουν έγκριση κυκλοφορίας στη χώρα μας για το συγκεκριμένο σκοπό, όπως αναφέρονται στο υπ' αρ. πρωτ. 2272/31397/28-02-2018 του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (σχετ. 4). Η χρήση κάθε εγκεκριμένου σκευάσματος πρέπει να γίνεται σύμφωνα με την έγκριση κυκλοφορίας του και τις οδηγίες ασφαλούς και ορθής χρήσης του, που

περιγράφονται στην ετικέτα του, ώστε να επιτυγχάνεται η μέγιστη αποτελεσματικότητά του, αλλά και η προστασία του χρήστη, της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος.

Δ.1. Αντιμετώπιση των προνυμφών των κουνουπιών

1. Με την εφαρμογή μέτρων περιβαλλοντικής υγιεινής και εξυγίανσης του περιβάλλοντος επιτυγχάνεται ο περιορισμός ή η εξάλειψη, όπου είναι δυνατόν, των εστιών ανάπτυξης των προνυμφών κουνουπιών, κατόπιν χαρτογράφησης αυτών, λαμβάνοντας υπόψη τα είδη κουνουπιών που κυκλοφορούν σε τοπικό επίπεδο. Τα μέτρα αυτά είναι από τα σημαντικότερα, καθώς προσφέρουν μακροχρόνιο όφελος ελαχιστοποιώντας την ευχέρεια πολλαπλασιασμού των κουνουπιών, και επομένως μειώνουν την δυνατότητα ανάπτυξης υψηλών πληθυσμών τους για μεγάλο διάστημα χωρίς την ανάγκη χρήσης βιοκτόνων.
2. Ο περιορισμός των εστιών μπορεί να επιτευχθεί με την επιχωμάτωση μικρών κοιλοτήτων του εδάφους, αλλά και τον καθαρισμό από τη βλάστηση των εστιών που έχουν υποδειχθεί από τη χαρτογράφηση, ώστε να διευκολύνεται η κίνηση του νερού και να παρασύρονται τα ατελή στάδια των κουνουπιών. Σε αυτές περιλαμβάνονται τα αρδευτικά ή αποστραγγιστικά κανάλια ή τάφροι, οι δεξαμενές συλλογής νερού, οι όχθες ποταμών ή ρυακιών, οι κοίτες χειμάρρων κλπ.
Επίσης, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για τον περιορισμό, την εξάλειψη ή τον καθαρισμό των εστιών αναπαραγωγής κουνουπιών που βρίσκονται μέσα ή γύρω από τις κατοικημένες περιοχές. Ενδεικτικά αναφέρονται τα σημεία όπου συγκεντρώνονται λιμνάζοντα ύδατα, όπως και σιντριβάνια, καλλωπιστικές λιμνούλες, δεξαμενές εκτός λειτουργίας, αποχετεύσεις, διαρροές των συστημάτων ύδρευσης, δοχεία αποθήκευσης νερού ή άλλα αντικείμενα που κατακρατούν το νερό της βροχής ή ποτίσματος, εγκαταλελειμμένοι χώροι και κτίρια όπου συνήθως συσσωρεύονται απορρίμματα πάσης φύσεως, βιολογικοί καθαρισμοί κλπ. Σημαντική είναι στο πλαίσιο αυτό και η ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα ενδεικνυόμενα μέτρα πρόληψης, που συμπεριλαμβάνουν την εξάλειψη εστιών αναπαραγωγής κουνουπιών (ακόμη και μικρών) στους ιδιωτικούς χώρους.
3. Η καταπολέμηση των προνυμφών των κουνουπιών με βιοκτόνα θα πρέπει να εφαρμόζεται εγκαίρως (αμέσως μετά την εμφάνιση των πρώτων προνυμφών κουνουπιών) στις υδάτινες εστίες ανάπτυξής τους, ώστε να καταπολεμηθεί η πρώτη γενεά των κουνουπιών. Η ακριβής χρονική στιγμή καθορίζεται μετά από τον

τακτικό έλεγχο των χαρτογραφημένων εστιών ανάπτυξης (μόνιμων ή εποχιακών), από ενωρίς την άνοιξη, για την ανίχνευση προνυμφών κουνουπιών.

4. Κατά τον ψεκασμό ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δίδεται στην ομοιόμορφη και σε όλη την έκτασή τους κάλυψη των εστιών. Επίσης, θα πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή και να χρησιμοποιούνται κατάλληλα ψεκαστικά μηχανήματα, ώστε το βιοκτόνο να φθάνει στην επιφάνεια του νερού της εστίας και να μην κατακρατείται από τυχόν υπάρχουσα βλάστηση. Η εφαρμογή επαναληπτικού ψεκασμού σε μια εστία μετά από κάποιο διάστημα πραγματοποιείται κατόπιν δειγματοληπτικών ελέγχων για την ανίχνευση παρουσίας νέων προνυμφών.
5. Κατά την επιλογή των εντομοκτόνων θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η χρήση για την οποία προορίζεται το νερό της κάθε εστίας, δεδομένου ότι τα εντομοκτόνα αυτά μπορούν να προκαλέσουν ρύπανση του περιβάλλοντος ή/και τοξικότητα στους διάφορους οργανισμούς. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στις περιπτώσεις όπου το νερό χρησιμοποιείται για το πότισμα των ζώων και την άρδευση των καλλιτεργειών, καθώς και στις περιπτώσεις παρουσίας σε αυτό άλλων υδρόβιων οργανισμών.

Σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές (Natura κλπ.) ενδείκνυται μόνο η χρήση των σκευασμάτων B.t.i. (*Bacillus thuringiensis* subsp. *israelensis*), του οποίου η δράση είναι εκλεκτική.

6. Δεν ενδείκνυται η χρήση οποιουδήποτε χημικού σκευάσματος για την καταπολέμηση των κουνουπιών σε νερά που προορίζονται για απόληψη πόσιμου νερού καθώς και σε ιχθυοτρόφα ύδατα, δεδομένου ότι όλα είναι περισσότερο ή λιγότερο τοξικά για τους υδρόβιους οργανισμούς και επομένως μπορεί να προκληθούν οικονομικές ζημιές, αλλά και βλαβερές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία και το περιβάλλον. Όσον αφορά στα βιολογικά σκευάσματα, δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα ως προς την επίδρασή τους στα αλιεύματα και κυρίως το γόνιο.

Εκτός από τα βιοκτόνα σκευάσματα, δύναται να χρησιμοποιηθούν και προνυμφοκτόνα σκευάσματα χωρίς βιολογική ή χημική δράση, τα οποία καταπολεμούν τις προνύμφες των κουνουπιών με μηχανικό τρόπο

7. Η εφαρμογή των βιοκτόνων θα πρέπει να γίνεται κυρίως από εδάφους και μόνο σε ειδικές περιπτώσεις από αέρος εφόσον υπάρχει διαπιστωμένη αδυναμία κάλυψης των εστιών με επίγεια μέσα (πχ. ορυζώνες, έλη κλπ.). Οι αεροψεκασμοί θα διενεργούνται μετά από ετήσια άδεια από το Υπουργείο Υγείας, η οποία θα εκδίδεται κατόπιν σχετικής εισήγησης της αρμόδιας Επιτροπής για την Πρόληψη

και Αντιμετώπιση των Τροπικών Νοσημάτων του Υπουργείου Υγείας προς τη Δ/νση Δημόσιας Υγείας. Το σχετικό αιτιολογημένο γραπτό *αίτημα* από την αρμόδια Υπηρεσία της Περιφέρειας θα απευθύνεται προς τη Δ/νση Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας. Οι αεροψεκασμοί γίνονται με ελικόπτερα ή αεροπλάνα πολύ χαμηλής πτήσης ή άλλου τύπου πτητικά μέσα που διαθέτουν άδεια για αεροψεκασμούς με χαμηλή πτήση από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ).

Δ.2. Καταπολέμηση των ακμαίων κουνουπιών

1. Σε περιοχές υψηλού κινδύνου θα πρέπει κατά τη διάρκεια του χειμώνα να εντοπίζονται τα καταφύγια διαχείμασης των τελείων εντόμων (π.χ. καταλύματα ζώων και άλλα οικήματα), σύμφωνα με τη σχετ.2 εγκύκλιο και τα σημεία αυτά να ψεκάζονται με κατάλληλα βιοκτόνα πριν την άνοιξη, ώστε να εξοντώνεται ο πληθυσμός που δίνει την πρώτη γενιά. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να λαμβάνονται και οι ανάλογες προφυλάξεις για την προστασία των εργαζομένων, των ζώων και του περιβάλλοντος από τα χρησιμοποιούμενα βιοκτόνα.
2. Η εφαρμογή *υπολειμματικών ψεκασμών εσωτερικών χώρων* υφίσταται ως συμπληρωματικό μέτρο σε έκτακτες συνθήκες κατά τις οποίες έχει καταγραφεί συρροή κρουσμάτων, μετά από χορήγηση σχετικής άδειας του Υπουργείου Υγείας (Δ/νση Δημόσιας Υγείας), κατόπιν εισήγησης από την αρμόδια Επιτροπή για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση των Τροπικών Νοσημάτων του Υπουργείου Υγείας.
3. Οι *εκνεφώσεις από εδάφους σε κατοικημένες περιοχές* και η *εφαρμογή ακμαιοκτόνων βιοκτόνων από αέρος* επιτρέπονται μόνο σε έκτακτες συνθήκες, όταν απειλείται η δημόσια υγεία και εφόσον είναι επαρκώς αιτιολογημένες και διενεργούνται κατόπιν χορήγησης σχετικής άδειας από το Υπουργείο Υγείας (Δ/νση Δημόσιας Υγείας), μετά από εισήγηση από την αρμόδια Επιτροπή για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση των Τροπικών Νοσημάτων του Υπουργείου Υγείας. Προϋπόθεση αποτελεί η εξασφάλιση της τήρησης όλων των τεχνικών προδιαγραφών και μέτρων ασφαλείας, όπως αυτές περιγράφονται στην εκάστοτε εκδιδόμενη άδεια.

Ε. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Το προσωπικό που θα εφαρμόσει τους ψεκασμούς θα πρέπει να τηρεί με επιμέλεια τα μέτρα ατομικής προστασίας και να λαμβάνει με αυστηρότητα όλα τα

ενδεδειγμένα μέτρα αποφυγής της έκθεσης των ανθρώπων, του οικοσυστήματος, των οικοσπιτών και παραγωγικών ζώων και του περιβάλλοντος στα χρησιμοποιούμενα βιοκτόνα.

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού των τοπικών κοινωνιών είναι αναπόσπαστο μέρος ενός ολοκληρωμένου προγράμματος καταπολέμησης κουνουπιών, για την προστασία των ανθρώπων από την όχληση ή τις ασθένειες για τις οποίες τα κουνούπια είναι φορείς, την αποφυγή παραπληροφόρησης και δημιουργίας σύγχυσης ή και πανικού, καθώς και για την κατάδειξη των τρόπων/ μεθόδων με τους οποίους μπορούν να συμβάλλουν οι ίδιοι στην αντιμετώπιση των εντόμων αυτών.

Οι Υγειονομικές Περιφέρειες (Υ.ΠΕ.), οι Περιφέρειες και οι Καλλικρατικοί Δήμοι θα πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους (και εφόσον επιθυμούν και με το ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.), προκειμένου να οργανώσουν και να πραγματοποιήσουν εκστρατείες ενημέρωσης των πολιτών για τη σημασία της προφύλαξης τους από τα κουνούπια και τα προτεινόμενα μέτρα (όπως π.χ. τοποθέτηση στις οικίες αντικουνουπικών πλεγμάτων (σητών), χρήση κουνουπιέρων, ανεμιστήρων ή κλιματιστικών, απομάκρυνση του στάσιμου νερού από λεκάνες, βάζα, γλάστρες, υδρορροές κλπ, κούρεμα γρασιδιού, θάμνων και φυλλωσιών, πότισμα των φυτών κατά τις πρωινές ώρες, κάλυψη του σώματος με κατάλληλα ενδύματα που προστατεύουν το σώμα, χρήση εντομοαπωθητικών στο ακάλυπτο δέρμα και επάνω από τα ρούχα), μέσω ενημερωτικών ομιλιών, διανομής σχετικών ενημερωτικών εντύπων, μηνυμάτων σε τοπικούς ραδιοφωνικούς ή τηλεοπτικούς σταθμούς κλπ. Επίσης, οι πολίτες θα πρέπει να ενημερώνονται εγκαίρως και με κάθε δυνατό και πρόσφορο τρόπο για τους επικείμενους ψεκασμούς στην περιοχή τους ή άλλα σχετικά θέματα, λαμβάνοντας και γενικότερες οδηγίες προφύλαξης, όπως περιγράφονται στην ιστοσελίδα του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ (www.keelpno.gr).

Όσον αφορά στις εστίες ανάπτυξης κουνουπιών που βρίσκονται στις αστικές ή ημιαστικές περιοχές, θα πρέπει ο Δήμος ή ο αρμόδιος φορέας να ενημερώνει τους ιδιοκτήτες συγκεκριμένων χώρων (ιδιώτες, επιχειρήσεις, ιδιαίτερα τις τουριστικές, καθώς και δημόσιες υπηρεσίες), ώστε να φροντίζουν για την εξάλειψη των εστιών ή τον έλεγχο των κουνουπιών στους αντίστοιχους χώρους ιδιοκτησίας ή δραστηριοποίησής τους (ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε τις διακοσμητικές δεξαμενές στις αυλές των σπιτιών, τα πεταμένα λάστιχα αυτοκινήτων, τα θεμέλια νεοαναγειρόμενων οικοδομών, τις φραγμένες υδρορροές, τα φρεάτια όμβριων υδάτων, σημεία με λιμνάζοντα νερά κλπ.).

Ιδίως για κουνούπια του είδους *Aedes albopictus*, κρίνεται απαραίτητη η ευαισθητοποίηση και δραστηριοποίηση και ενεργός συμμετοχή της κοινότητας, στην προσπάθεια περιορισμού των ανθρωπογενών εστιών αναπαραγωγής τους, σε ιδιωτικούς χώρους, στο αστικό και ημιαστικό περιβάλλον.

ΣΤ. ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ ΒΙΟΚΤΟΝΩΝ

Μετά τις εφαρμογές των βιοκτόνων σε ορυζώνες, άλλες καλλιέργειες ή ύδατα που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για άρδευση ή πότισμα ζώων, θα πρέπει να διενεργείται -σε επίσημα ή διαπιστευμένα εργαστήρια- δειγματοληπτικός έλεγχος από το φορέα υλοποίησης, για την ανίχνευση τυχόν υπολειμμάτων δραστικών ουσιών των βιοκτόνων που έχουν χρησιμοποιηθεί. Επιπλέον αναλύσεις των αναφερόμενων, που τυχόν προβλέπονται στην σχετική άδεια έγκρισης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων διεξάγονται σύμφωνα με τους όρους έγκρισης των σκευασμάτων βιοκτόνων προϊόντων.

Ζ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Οι Περιφέρειες, που υλοποιούν προγράμματα καταπολέμησης κουνουπιών με τη βοήθεια του φορέα που έχουν ορίσει για την επίβλεψη και τον έλεγχο (ιδανικά ανεξάρτητου από το φορέα υλοποίησης), υποχρεούνται να παρακολουθούν τις εφαρμογές των ψεκασμών και να αξιολογούν τεκμηριωμένα την αποτελεσματικότητά τους και κατ' επέκταση την επιτυχία του συνολικού προγράμματος στην περιοχή ευθύνης τους, συμπεριλαμβανομένων και των οικείων Δήμων και να καταγράφουν τυχόν δυσκολίες ή προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά την εφαρμογή και οποιαδήποτε άλλη παρατήρηση κρίνουν κατά την άποψή τους ότι πρέπει να συμπεριλάβουν, ώστε το επόμενο έτος να βελτιώσουν τη δράση τους. Για την παρακολούθηση της επιτυχίας του προγράμματος, αλλά και την εξαγωγή συμπερασμάτων για κατάρτιση μελλοντικών προγραμμάτων, πρέπει να υποβάλλεται στην Υπηρεσία μας (με ταυτόχρονη κοινοποίηση στο ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.), μετά το πέρας της περιόδου, αναλυτική έκθεση της Περιφέρειας, όπου να αναφέρονται με λεπτομέρειες οι δράσεις στον τομέα της αντιμετώπισης των κουνουπιών το τρέχον έτος και πώς αυτές τεκμηριώνονται, καθώς και τυχόν παρατηρήσεις ή προβλήματα. Επίσης, η έκθεση θα πρέπει να περιλαμβάνει τα εντομολογικά δεδομένα που έχουν συγκεντρωθεί, στοιχεία για την αποτελεσματικότητα ή/και πιθανή ανάπτυξη ανθεκτικότητας στα χρησιμοποιούμενα βιοκτόνα, καθώς και τα αποτελέσματα του δειγματοληπτικού

ελέγχου που διενεργήθηκε για την ανίχνευση τυχόν υπολειμμάτων δραστικών ουσιών των βιοκτόνων σε προϊόντα ή ύδατα. Τα δεδομένα πρέπει να διατηρούνται από τις Περιφέρειες τουλάχιστον για μια δεκαετία.

Επιπρόσθετα, με στόχο την πληρέστερη εκτίμηση της κατάστασης και των τυχόν προβλημάτων σε τοπικό επίπεδο, θα πρέπει οι τοπικές αρχές να αποστέλλουν στο ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. και το Υπουργείο Υγείας πληροφορίες σχετικά με την πορεία των προγραμμάτων καταπολέμησης κουνουπιών, κατά την έναρξή τους και σε τακτά διαστήματα, όπως ορίσουν οι ανωτέρω εθνικοί φορείς.

Η. ΑΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η δαπάνη για την υλοποίηση των προγραμμάτων βαρύνει την Περιφέρεια και το Δήμο. Οι δαπάνες θα διατεθούν είτε για την ανάθεση των έργων σε ιδιώτες και την υλοποίησή τους από ειδικευμένα συνεργεία, είτε, εάν ο φορέας υλοποιήσει μόνος του το πρόγραμμα, για την πληρωμή ημερομισθίων, για την αγορά του απαιτούμενου εξοπλισμού και των βιοκτόνων που θα χρησιμοποιηθούν, για την ενημέρωση του κοινού (πχ εκτύπωση εντύπων), για έξοδα δημοσιεύσεων, προκηρύξεων που αφορούν στην πρόσληψη ψεκαστών, για τη μεταφορά ψεκαστικού και λοιπού υλικού στους τόπους των ψεκασμών κ.λ.π.. Ιδιαίτερης σημασίας είναι η πρόβλεψη δαπάνης για διενέργεια εντομολογικής επιτήρησης, το ύψος της οποίας θα εκτιμάται κατά περίπτωση, με στόχο να καλύπτει τις τοπικές ανάγκες, συστηματικά και εκτάκτως, με επαρκή γεωγραφική και χρονική κατανομή. Τα δεδομένα εντομολογικής επιτήρησης - εκτός από την ουσιαστική συνεισφορά τους στον ορθό σχεδιασμό, υλοποίηση και αξιολόγηση των προγραμμάτων, και στην εκτίμηση κινδύνου σε τοπικό επίπεδο - θα χρησιμοποιηθούν επιπρόσθετα για την ενημέρωση μελλοντικής εθνικής βάσης δεδομένων εντομολογικής επιτήρησης, που θα έχει ως απώτερο σκοπό την αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων καταπολέμησης κουνουπιών και την εκτίμηση κινδύνου σε πανελλήνια κλίμακα.

Καθώς οι διαδικασίες ανάδειξης των ανάδοχων εταιρειών των έργων καταπολέμησης κουνουπιών παραμένουν πολύπλοκες και χρονοβόρες και προκειμένου να αποφευχθούν καθυστερήσεις, συστήνεται να προκηρύσσονται προγράμματα καταπολέμησης κουνουπιών διάρκειας μεγαλύτερης του ενός έτους. Επισημαίνουμε ότι τα προγράμματα καταπολέμησης κουνουπιών,

συμπεριλαμβανομένων των ψεκασμών, πρέπει να ξεκινούν εγκαίρως ανάλογα με τα υφιστάμενα δεδομένα κάθε περιοχής (εντομολογικής επιτήρησης, κλιματολογικών συνθηκών, συμπεράσματα από την αξιολόγηση των προγραμμάτων των προηγούμενων ετών κλπ) και να καλύπτουν όλους τους μήνες του χρόνου.

Σημειώνεται ότι οι εργαζόμενοι που ενδεχομένως προσληφθούν με την ευθύνη των Περιφερειών, Περιφερειακών Ενοτήτων και Καλλικρατικών Δήμων θα πρέπει να απασχολούνται κατά το δυνατόν αποκλειστικά με την υλοποίηση ή επίβλεψη του προγράμματος καταπολέμησης των κουνουπιών.

Επίσης, εφιστούμε την προσοχή στα μέτρα επαγρύπνησης κατά της ελονοσίας και των άλλων νόσων που μεταδίδονται με τα κουνούπια. Συγκεκριμένα, οι Υ.ΠΕ. της χώρας παρακαλούνται να βρίσκονται σε ετοιμότητα και να ενημερώσουν όλους τους φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας (κρατικά και ιδιωτικά Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, Αγροτικά Ιατρεία, κλπ.) και τους τοπικούς Ιατρικούς Σύλλογους (οι οποίοι θα ενημερώσουν επίσης τα μέλη τους), ώστε -σε συνεργασία με τις οικείες Γεν. Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας & Κοιν. Μέριμνας και Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας & Κοιν. Μέριμνας των Περιφερειακών Ενοτήτων- στο πλαίσιο της επιδημιολογικής επιτήρησης, να βρίσκονται σε άμεση ετοιμότητα για την αναγνώριση, αντιμετώπιση και άμεση δήλωση στο ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. όλων των περιστατικών που οφείλονται σε ασθένειες που μεταδίδονται με τα κουνούπια, και τα οποία εμπίπτουν είτε στα υποχρεωτικώς δηλούμενα νοσήματα (π.χ. ελονοσία, εγκεφαλίτιδες από Αρμποϊούς) ή σε νοσήματα που έχουν αναδειχθεί ως ιδιαίτερης σημασίας για τη δημόσια υγεία (π.χ. λοίμωξη από ιό του Δυτικού Νείλου, ιό Zika, ιό Chikungunya, ιό Δάγκειου πυρετού, άλλο παρόμοιο ιό). Το ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. ενημερώνει για τα περιστατικά αυτά -όταν κρίνεται απαραίτητο- άμεσα τη Γεν. Δ/νση Δημ. Υγείας και Υπηρεσιών Υγείας - Δ/νση Δημόσιας Υγείας.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, καλούνται οι Υ.ΠΕ, οι Γεν. Δ/νσεις Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας, οι κατά τόπους Ιατρικοί Σύλλογοι και το ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. να μεριμνήσουν για την επιμόρφωση/ ενημέρωση/ ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών υγείας αναφορικά με τα προαναφερόμενα νοσήματα.

Οι Υ.ΠΕ παρακαλούνται να υπενθυμίσουν στα νοσοκομεία και προνοιακά ιδρύματα της χώρας να εφαρμόσουν πρόγραμμα εντομοκτονιών και μυοκτονιών, κατ' εφαρμογή της ανωτέρω σχετ. 3 εγκυκλίου της Υπηρεσίας μας.

Παράλληλα, οι Περιφέρειες και οι Περιφερειακές Ενότητες αυτής καλούνται να λαμβάνουν υπόψη τους τα Προγράμματα Επιτήρησης του Πυρετού του Δυτικού Νείλου στα ιπποειδή και τα άγρια πτηνά (ΦΕΚ 43 τ. Β' 18.01.2018) ή οιαδήποτε συναφή εγκύκλιο του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και να ενημερώνουν τις συναρμόδιες υπηρεσίες, όπως προβλέπεται, προκειμένου να υπάρχει έγκαιρη εκτίμηση του κινδύνου, λήψη προληπτικών μέτρων και αντιμετώπιση τυχόν απειλής για τη δημόσια υγεία.

Οι Περιφέρειες της Χώρας, πέραν των άμεσων ενεργειών αρμοδιότητάς τους στο πλαίσιο υλοποίησης των αναγκαίων δράσεων, παρακαλούνται να ενημερώνουν την Υπηρεσία μας και το ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. άμεσα και μόλις τους ζητηθεί για την πορεία υλοποίησης του προγράμματος, καθώς και για τυχόν καθυστερήσεις, δυσκολίες ή προβλήματα όταν αυτά παρουσιαστούν, προκειμένου να τεθούν υπόψη της Επιτροπής για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση των Τροπικών Νοσημάτων και να εξεταστεί η ανάληψη των αναγκαίων πρωτοβουλιών για την άμεση αντιμετώπισή τους.

Επιπλέον, σκόπιμο είναι να αποφεύγεται η δημιουργία κέντρων φιλοξενίας/υποδοχής μεταναστών-προσφύγων σε περιοχές που γειτνιάζουν με μεγάλες εστίες - φυσικά ενδιατήματα ανωφελών κουνουπιών (π.χ. ορυζώνες, που συνιστούν ιδιαίτερος παραγωγικές εστίες ανωφελών κουνουπιών, υδροβιοτόπους, εκβολές ποταμών κλπ), σε άλλες περιοχές με καταγραφή υψηλών πληθυσμών ανωφελών κουνουπιών και φυσικά σε περιοχές όπου είχε καταγραφεί εγχώρια μετάδοση ελονοσίας τα τελευταία έτη, σε ακτίνα τουλάχιστον 6 χιλιομέτρων από τις εστίες κουνουπιών και από τους οικισμούς με πρόσφατη καταγραφή εγχώριας μετάδοσης ελονοσίας. Σε περίπτωση που δεν είναι εφικτή η αλλαγή της χωροθέτησης των κέντρων, θα πρέπει τουλάχιστον να εξασφαλίζεται ότι, σε αυτά τα κέντρα που βρίσκονται σε περιοχές υψηλού κινδύνου (όπως περιγράφονται παραπάνω) ο φιλοξενούμενος πληθυσμός μεταναστών-προσφύγων δεν προέρχεται από ενδημικές για την ελονοσία χώρες. Ως εκ τούτου, οι φορείς που είναι υπεύθυνοι για την ίδρυση και λειτουργία κέντρων φιλοξενίας μεταναστών συστήνεται να ζητούν την άποψη των

αρμοδίων Υπηρεσιών της οικείας Περιφέρειας σχετικά με το αν πληρούνται ή όχι τα προαναφερόμενα κριτήρια χωροθέτησης των κέντρων αυτών.

Σας τονίζουμε ιδιαίτερος ότι η εφαρμογή της παρούσης είναι υποχρεωτική για όλη την επικράτεια, λόγω της σπουδαιότητας του θέματος που συνυφαίνεται με τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας, και παρακαλούμε για την πιστή εφαρμογή των ανωτέρω για την αποτελεσματική καταπολέμηση των κουνουπιών στη χώρα μας.

Συν.: Το ανωτέρω σχετ. 4 (σελ. 7)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γρ. Υπουργού
2. Γρ. Αναπληρωτή Υπουργού
3. Γρ. Γεν. Γραμματέα
Δημόσιας Υγείας
4. Γρ. Προϊστ. Γεν. Δ/νσης
Δημ. Υγείας & Π.Ζ.
5. ΕΚΕΠΥ, Υπόψη Διοικητή
6. Δ/νση Δημόσιας Υγείας

**Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ**

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ:

- 1. Όλες τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις**
Υπόψη κ.κ. Γεν. Γραμματέων (Έδρες τους)
(Με την παράκληση να ενημερώσουν όλες τις αρμόδιες Υπηρεσίες και τους Δήμους εθόνης τους)
- 2. Όλες τις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις**
Υπόψη κ.κ. Περιφερειαρχών (Έδρες τους)
(Με την παράκληση να ενημερώσουν όλες τις αρμόδιες Υπηρεσίες εθόνης τους)
- 3. Όλες τις Υ.Π.Ε. (Έδρες τους)**
Υπόψη κ.κ. Διοικητών
(με την παράκληση να ενημερώσουν όλους τους εποπτευόμενους από αυτούς φορείς)
- 4. Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος**
Πλουτάρχου 3, Τ.Κ.10675 - Αθήνα
(με την υποχρέωση να ενημερώσει όλους τους Ιατρικούς Συλλόγους της χώρας)

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

- 1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ**
Γρ. Υπουργού
Σταδίου 27, Τ.Κ. 101 83, Αθήνα
- 2. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ**
Γρ. Υπουργού
- 3. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ**
Δ/ση Υγειονομικού ΓΕΕΘΑ
Μεσογείων 227-231
Τ.Κ. 15451, Χολαργός
- 4. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ**
Γρ. Γενικού Γραμματέα Πρόνοιας
(με την παράκληση να ενημερώσει όλους τους εποπτευόμενους προνοιακούς φορείς)
- 5. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**
Γρ. Υπουργού
Ευαγγελιστρίας 2, 105 63 Αθήνα
- 6. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛ.ΑΣ.**
Πειραιώς 153, Τ.Κ.11854
- 7. ΚΕΔΕ**
Ακαδημίας 65 & Γενναδίου 8, 106 78, Αθήνα
(Με την παράκληση να ενημερώσουν όλους τους Δήμους της χώρας)
- 8. ΚΕΕΛΠΝΟ**
Υπόψη Προέδρου
Αγράφων 3-5
Τ.Κ. 15123, Μαρούσι
- 9. ΜΠΕΝΑΚΕΙΟ ΦΥΤΟΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**
  - **Τμήμα ΕΝΤΟΜΟΛΟΓΙΑΣ & ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΖΩΟΛΟΓΙΑΣ**
  - **Τμήμα ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ & ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗΣ**
 Στ. Δέλτα 8, Κηφισιά

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΚΤΟΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Συγγρού 150

Ταχ. Κωδ.: 176 71 – Καλλιθέα, ΑΘΗΝΑ

TELEFAX: 210 9212 090

Πληροφορίες: Β. Βάγιας

Τηλέφωνο: 210 928 7241

Αθήνα, 28/02/2018

Αρ. Πρωτ 2272/31397

**ΠΡΟΣ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ**

**ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣ. ΥΓΕΙΑΣ &
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ**

Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

Τμήμα Α΄

Αριστοτέλους 19,

101 87, Αθήνα

ΚΟΙΝ: 1) Γραφ. Γεν. Γραμματέα

2) Γραφ. Υφυπουργού

3) Γραφ. Γεν. Δ/νης Γεωργίας

ΘΕΜΑ: «Εγκεκριμένα βιοκτόνα σκευάσματα για την αντιμετώπιση των κουνουπιών»

Σας γνωρίζουμε ότι τα εγκεκριμένα σκευάσματα για την αντιμετώπιση των κουνουπιών στη χώρα μας μέχρι σήμερα, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 528/2012 είναι τα κάτωθι:

1) Προνυμφοκτόνα σκευάσματα

- i. Δραστική ουσία ο βιολογικός παράγοντας *Bacillus thuringiensis* (Bti). Εγκεκριμένα σκευάσματα είναι **1)** VECTOBAC 12 AS (Αρ. έγκρισης: ΤΠ18-0246), **2)** VECTOBAC 200G (Αρ. έγκρισης: ΤΠ18-0293), **3)** AQUABAC 200G (Αρ. έγκρισης: ΤΠ18-0263) και **4)** AQUABAC ΧΤ (Αρ. έγκρισης: ΤΠ18-0262). Τα παραπάνω σκευάσματα έχουν οριστική έγκριση κυκλοφορίας στη χώρα μας βάση της οποίας επιτρέπεται η χρήση τους και σε ορυζώνες.
- ii. Δραστική ουσία ο ρυθμιστής ανάπτυξης (IGR εντομοκτόνο) diflubenzuron. Εγκεκριμένα σκευάσματα είναι **1)** DU-DIM 15 SC (Αρ. έγκρισης 12467), **2)** DU-DIM 2 DT (Αρ. Έγκρισης 12484) και **3)** DU-DIM 2 GR (Αρ. Έγκρισης 12472). Τα ανωτέρω σκευάσματα έχουν οριστική έγκριση κυκλοφορίας στη χώρα μας βάση της οποίας επιτρέπεται η χρήση τους μόνο σε υδάτινους όγκους.

2) Ακμαιοκτόνα σκευάσματα.

Τα εγκεκριμένα σκευάσματα που χρησιμοποιούνται εναντίον των κουνουπιών αλλά όταν αυτά βρίσκονται στο στάδιο του ενήλικου **με υπολειμματικούς ψεκασμούς επιφανειών (όχι υδάτινων επιφανειών)** και μόνο από εδάφους είναι τα ακόλουθα:

Αριθμός Έγκρισης	Εμπορικό Όνομα	Δραστική ουσία	Ποσοστό %
12114	K-OTHRINE	deltamethrin	2.5% β/β
12338	ICON 2,5 CS	lambda-cyhalothrin	2.5% β/ο
12339	FENDONA 6 SC	alpha-cypermethrin	6% β/ο
12459	STEEL 25 EC	permethrin	25% β/ο
12460	CARDAMON 6SC	alpha-cypermethrin	6% β/ο
12461	DELTAMETHRIN SHARDA EUROPE WP	deltamethrin	2.5% β/β
12561	CANASTA 1.5 SC	alpha-cypermethrin	1.5% β/ο
12570	SOLFAC 50 EW	cyfluthrin	5% β/ο
12573	TETRAMETHRIN+PBO-ZAPI 10/10 EC	tetramethrin+ piperonyl butoxide	9.77% β/ο
12576	TRIANOS 2,5 WP	deltamethrin	2.5% β/β
180008	FICAM W	bendiocarb	80% β/β
180009	PHOBI E	etofenprox	30% β/ο
180011	AMCOTHRIN 25 EC	permethrin	25% β/ο
180013	TETRAMETHRIN-ZAPI 1 WP	tetramethrin	1% β/β
180015	KERBOFOS 25 EC	permethrin	25% β/ο
180027	K-Othrine 7,5 SC	deltamethrin	0.75% β/ο
180051	KILLMETHRIN 2,5 WP	deltamethrin	2.5% β/β
180052	DELTAECT WP	deltamethrin	2.5% β/β
180061	KILLMETHRIN 2,5 SC	deltamethrin	2.5% β/ο
180065	PESGUARD S102	1R-trans phenothrin	9.975% β/β
180081	DELTAECT 2,5 SC	deltamethrin	2.5% β/ο
180083	K-Othrine 250 WG	deltamethrin	25% β/β
180089	SOSPIN 25EC	permethrin	25% β/ο
180095	AMCOSIN PLUS	deltamethrin	2.08% β/ο
		piperonyl butoxide	6.24% β/ο
		tetramethrin	3.12% β/ο
180119	Dobol Microemulsion	d-tetramethrin	2.5% β/β
		acetamiprid	5% β/β
		piperonyl butoxide	10% β/β
180131	Amcothrin Gold	tetramethrin	2.6% β/ο
		permethrin	15.81% β/ο
		piperonyl butoxide	5.21% β/ο
180138	CYPELL 100WP	cypermethrin	10% β/β
180139	DRAKER 10.2	tetramethrin	2% β/ο
		cypermethrin	10% β/ο

Αριθμός Έγκρισης	Εμπορικό Όνομα	Δραστική ουσία	Ποσοστό %
		piperonyl butoxide	10% β/ο
180147	PUBEX L	etofenprox	5% β/ο
180153	DIPTRON EC	etofenprox	10
		piperonyl butoxide	20
180154	LANCET	etofenprox	5% β/ο
180167	BOMBEX PERM 25 CS	permethrin	25% β/ο
180175	OLIMERO 6 SC	alpha-cypermethrin	6% β/β
180176	INASTRO 6 SC	alpha-cypermethrin	6% β/ο
180188	TATOR EC	tetramethrin	2.36% β/ο
		cypermethrin	6.61% β/ο
		piperonyl butoxide	6.61% β/ο
180190	ZAPI EW	permethrin	10.33% β/ο
		tetramethrin	2.07% β/ο
		piperonyl butoxide	12.40% β/ο
180193	KERBOFOS 5EC	permethrin	5 % β/ο
180194	SEGETHRIN 10EC	permethrin	10 % β/ο
180215	BOMBEX® FARUMY	cyphenothrin	10% β/ο
180224	3A MATE	Deltamethrin	0.74% β/β
180226	RAID FLYING EUCALYPTUS	Prallethrin	0.1%
		1r-trans phenothrin	0.125 % β/β
180224	AQUA K-Othrine, Deltamethrin EW 20	deltamethrin	2% β/ο
180250	CYTROL FORTE	cypermethrin	40% β/β
180251	PIRETROX	pyrethrins	1.25% β/β
180264	DIPTRON EC	Etofenprox	10% β/β
		piperonyl butoxide	20% β/β
180273	DIPTRON FOGGER	Etofenprox	0,475 β/β
		piperonyl butoxide	1.425% β/β
180278	PERMEX 22E	Permethrin	11.37% β/β
		Tetramethrin	1,64% β/ β
		Piperonyl butoxide	6,40% β/ β
180291	CYPELL FLASH EW	cypermethrin	10% β/β
180295	CYTROL 10/4	Cypermethrin	10.05% β/ο
		Piperonyl butoxide	4,03 β/ο
180296	TOXOTIS PRO 100EW	cypermethrin	10% β/ο

- 3) Για την ατομική προστασία των κατοίκων από τσιμπήματα κουνουπιών υπάρχουν εγκεκριμένα ετοιμόχρηστα σκευάσματα μορφής αεροζόλ, πλακιδίου, σπείρας, υγρού, λοσιόν κ.τ.λ. που αναφέρονται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (http://www.minagric.gr/syspest/syspest_bycat_byactive.aspx) και διατίθενται στο ευρύ κοινό ακόμη και από καταστήματα Super Markets.
- 4) Σύμφωνα με την έγκριση κυκλοφορίας των παραπάνω σκευασμάτων, εφαρμογές υπολειμματικών ψεκασμών εσωτερικών χώρων (IRS) για την αντιμετώπιση των κουνουπιών μπορούν να διενεργούνται μόνο από επαγγελματίες εφαρμοστές που έχουν προβεί στην ειδική αναγγελία έναρξης ασκήσεως του επαγγέλματος καταπολέμησης εντόμων και τρωκτικών σε κατοικημένους χώρους στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Επισημαίνουμε ότι:

- 1) Όλα τα παραπάνω σκευάσματα πρέπει να χρησιμοποιούνται σύμφωνα με την έγκριση κυκλοφορίας τους και την ετικέτα τους και όπως ισχύουν. Οποιαδήποτε χρήση τους που δεν προβλέπεται από την έγκριση κυκλοφορίας τους και την ετικέτα τους απαγορεύεται ρητώς και επιφέρει ποινικές και διοικητικές κυρώσεις σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.
- 2) Οποιαδήποτε άλλα σκευάσματα (π.χ. φυτοπροστατευτικά προϊόντα) που τυχόν περιέχουν κάποια δραστική ουσία από αυτές που προαναφέρθηκαν αλλά δεν έχουν έγκριση κυκλοφορίας για χρήση εναντίον των κουνουπιών (δηλ. ως βιοκτόνα) απαγορεύεται να χρησιμοποιούνται για την καταπολέμηση των κουνουπιών.
- 3) Σε περίπτωση όπου για επείγοντες λόγους προστασίας δημόσιας υγείας χρειαστεί εφαρμογή των ανωτέρω σκευασμάτων κατά παρέκκλιση των όρων και προϋποθέσεων που προβλέπονται από τη χρήση και μη εγκεκριμένων βιοκτόνων προϊόντων αυτή μπορεί να χορηγηθεί σύμφωνα με το άρθρο 55 του Κανονισμού (ΕΕ) 528/2012 και ύστερα από κατάλληλα τεκμηριωμένη αίτηση από τους αρμόδιους φορείς εφαρμογής προγραμμάτων αντιμετώπισης. Επισυνάπτεται υπόδειγμα εντύπου τεκμηρίωσης προς την υπηρεσία μας που συμπληρώνεται από

τον αιτούντα όπως αναφέρεται ανωτέρω και συνοδεύει την αίτησή του προκειμένου να διαβιβαστεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Όλα τα παραπάνω αναφερόμενα σκευάσματα όπως και όποιο άλλο εγκριθεί στο μέλλον ανευρίσκονται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (http://www.minagric.gr/syspest/syspest_bycat_byactive.aspx).

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση ή πληροφορία.

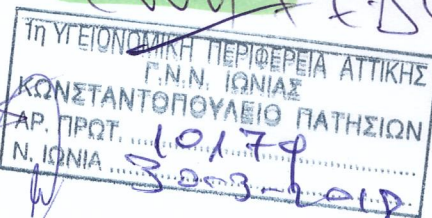
Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΗΣ Δ/ΝΣΗΣ

Δρ Α. ΜΑΥΡΙΔΟΥ

Συν/νο 1: Έντυπο τεκ/ρίωσης Annex I

ΕΝΛ 81/5.4.18

2

ΕΠΕΙΓΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ 1^{ης} ΥΠΕ ΑΤΤΙΚΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΟΛΙΤ. ΠΑΡΟΧ. ΥΠΗΡ. ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝ. ΑΛΛΗΛ.
Τμήμα Περιφερειακού Χάρτη
& Πρωτοβάθμιας Φροντίδα Υγείας
Ταχ. Δ/ση: Ζαχάρωφ 3,
Ταχ. Κώδικας: 115 21, Αθήνα
Πληροφορίες: Γκέτσιος Ι.
Τηλ: 213 - 2010456
Fax: 213-2010440
E-mail: pfy@1dype.gov.gr

Αθήνα, 29-3-18
Αριθ. Πρωτ. 15922

Προς: 1. Τους Διοικητές των Νοσοκομείων 1^{ης} ΥΠΕ Αττικής
2. Τους Επιστημονικά Υπεύθυνους Κέντρων Υγείας 1^{ης} ΥΠΕ Αττικής
(με την υποχρέωση να ενημερώσουν τις δομές αρμοδιότητάς τους)

Θέμα: «Ενημέρωση αναφορικά με την εφαρμογή της Εγκυκλίου "Προγράμματα καταπολέμησης των κουνουπιών, σχετική ενημέρωση και προφύλαξη του κοινού για το έτος 2018"»

Σχετ: Η εγκύκλιος με αρ. πρωτ. Γ.1.α/Γ.Π.οικ.19586/07-03-2018 (ΑΔΑ:6ΚΙΤ465ΦΥΟ-6ΕΝ) του Υπουργείου Υγείας.

Στο πλαίσιο του ετήσιου προγραμματισμού ολοκληρωμένων προγραμμάτων καταπολέμησης κουνουπιών, σας διαβιβάζουμε την ανωτέρω σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας όπου περιγράφονται τα απαραίτητα στοιχεία των προγραμμάτων αυτών.

Παρακαλείσθε όπως ενημερώσετε όλο το προσωπικό αρμοδιότητάς σας και λάβετε όλα τα αναγκαία μέτρα για την επιμόρφωση/ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών υγείας και του κοινού αναφορικά με την εφαρμογή ατομικών μέτρων προστασίας και πρόληψης.

Για το σκοπό αυτό στην ιστοσελίδα της 1ης ΔΥΠΕ Αττικής www.1dype.gov.gr στο πεδίο <<Για τον Πολίτη>> υπάρχει αναρτημένη η εν λόγω εγκύκλιος και ενημερωτικό υλικό (αφίσσα & φυλλάδια,) του ΚΕΕΛΠΝΟ για τους πολίτες.

Ιδιαίτερη προσοχή στην υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών πρέπει να δοθεί στις περιοχές όπου κατά τα τελευταία έτη καταγράφηκαν κρούσματα ιού του Δυτικού Νείλου

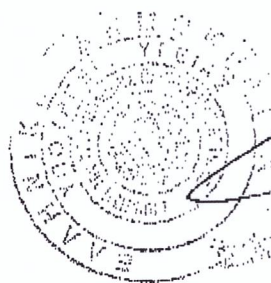
(σε ανθρώπους ή ζώα) ή κρούσματα ελονοσίας με ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης ή εισαγόμενα κρούσματα ελονοσίας σε ευάλωτες περιοχές, καθώς και σε περιοχές με σημαντικές εστίες αναπαραγωγής κουνουπιών και ιδιαίτερα κοντά σε περιοχές όπου διαμένουν μετανάστες / πρόσφυγες από χώρες ενδημικές νόσων που μεταδίδονται με διαβιβαστές (όπως π.χ. ελονοσία).

Υπενθυμίζουμε ότι κατ' εφαρμογή της υπ' αριθμ. πρωτ. Υ1/Γ.Π. οικ.95204/25.8.2011 (ΑΔΑ:4ΑΜΙΘ-ΖΟ2) εγκυκλίου του Υπουργείου Υγείας πρέπει όλα τα νοσοκομεία και προνοιακά ιδρύματα να εφαρμόζουν πρόγραμμα εντομοκτονιών και μυοκτονιών.

Τέλος, τονίζουμε ότι η εφαρμογή της ανωτέρω είναι υποχρεωτική για όλη την επικράτεια και παρακαλούμε για την πιστή εφαρμογή της, για την αποτελεσματική καταπολέμηση των κουνουπιών στη χώρα μας με σκοπό τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας.

Συν.: 20 (δέκα) φύλλα

Η ΔΙΟΙΚΗΤΡΙΑ

ΙΩΑΝΝΑ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΞΟΤ. ΔΙΑΝΟΜΗ:1. Διοικήτρια 2.Υποδιοικήτρια κα Κισκήρα 3.Υποδιοικητής κος Μαργυτλής, 4.Δ1